

De zending onder de volken der aarde.

<https://hdl.handle.net/1874/354991>

92

10

DE ZENDING

ONDER

DE VOLKEN DER AARDE.

~~~~~

II. AZIË.

—————

4. ENGELSCH INDIË.

Wij zijn met onze beschouwingen genaderd tot een der belangrijkste streken der aarde, thans het meest onder den naam van Engelsch Indië bekend. Zoo wel om het groote aantal menschen, dat daar woont, als om hetgeen daar in vroeger en later tijd voor de zending gedaan is, is het een der merkwaardigste landen. Eene bevolking treffen wij er aan van bijna 200 millioenen. Daar en in China woont de helft des menschedoms. Het is eene der oudste zendingen van de Protestanten. Reeds voor honderd vijftig jaren kwamen daar Evangelieboden. Het is het heden ten dage door de meeste arbeiders bebouwd veld. Niet minder dan 31 zendelinggenootschappen zijn er werkzaam, die er meer dan 500 eigenlijke zendingen hebben en dan nog vele inlandsche medehelpers. Gij ver-

moedt uit dit alles, dat het een wijd uitgestrekt land is. Waar gij het vinden kunt, heb ik u onlangs reeds herinnerd. (1) Midden in Azië: daar ligt dat vaste land van Indië, dat door de rivier de Brahmapoetra in twee ongelijke deelen verdeeld wordt, waarvan wij het oostelijk deel reeds beschouwden. Toen reeds zeide ik u, dat het westelijk gedeelte er van, dat wij nu nader zullen bezien, nog merkwaardiger was. Van de uitgestrektheid er van kunt gij eenig denkbeeld u vormen, als ik u zeg, dat het tusschen de rivieren de Indus en de Brahmapoetra, die er de westelijke en oostelijke grens van zijn, een breedte heeft van 400 uren, terwijl de lengte van het Himalaya-gebergte in het noorden tot aan kaap Komorin in het zuiden niet minder dan 500 uren is of nog beter misschien, als gij weet, dat het zoo groot is als Europa zonder Noorwegen, Zweden en Rusland en dus een oppervlakte heeft als Engeland, Frankrijk, Spanje, Portugal, Nederland, België, Zwitserland, Italië, Griekenland, Pruisen en de overige Deutsche Staten te zamen. Het is daarbij niet minder bevolkt dan die landen. Volgens een matige berekening wonen er 180, volgens andere 200 millioen menschen, d. i. nagenoeg het zesde

---

(1) Zie het vorige stukje, bl. 3.

gedeelte van het mensdóm. Reeds als mensch mag het ons niet onverschillig zijn, hoe hun toestand is en veel meer hebben wij nog als christenen in hun lot belang te stellen.. Mij dunkt het weinige dat ik er daar van zeide, doet u al verlangen meer van hen te weten en de volgende eenvoudige, maar treffende opmerkingen van een Engelsch schrijver (1) zijn zeker wel geschikt om dit verlangen nog grooter te maken. »Als het waar is, zegt hij, dat Indië een zesde deel van het gansche mensdóm bevat, sta dan, o christen, een oogenblik stil en spreek tot uzelf: van elke zes jonggeborenen op aarde ziet er daar een het levenslicht: welk lot gaat het tegen? Van elke zes bruiden op aarde, is er daar eene met een man verloofd: welke liefde zal zij van hem ondervinden? Van elke zes gezinnen op aarde, heeft er daar een zijn huiselijke haard: welke band der liefde vereenigt er de leden onderling? Van elke zes weduwen op aarde brengt er daar eene hare dagen treurende door: welken troost heeft zij? Van elke zes weezen op aarde, dwaalt er daar een rond: welke verpleging vindt het? Van elke zes gewetens op aarde, dorst er daar een naar vrede, welke balsem voor zijn wonden,

(1) ARTHUR in zijn boek over de zending in Meisoer. Zie Bazeler Missions-Magazin, 1857 blz. 282.

welke geneesheer is er voor zijne krankheden? Van elke zes menschen die op aarde sterven, gaat er daar een van hier: welke toekomst gaat hij tegen?"

Dat die vragen bij lange na niet bevredigend kunnen beantwoord worden zal eene nadere beschrijving van den toestand des volks, van hunne heerschende gewoonten ons leeren. Ik begin daarom om u eerst een indruk te geven van de ellende des heidendoms, dan verhaal ik u er iets van, hoe weinig het bestuur, waaronder die landen van lieverlede gekomen zijn, gedaan heeft om die ellende weg te nemen en eindelijk hoe desniettenstaande het Evangelie er meer en meer gekomen is. 't Zijn uit den aard der zake slechts algemeene beschouwingen waarmede wij ons kunnen bezig houden; toch zullen zij hoop ik eenig denkbeeld u geven van den toestand des lands en met meer belangstelling latere berigten daarvan u doen hooren of lezen.

A. Hindostan, Voor- of Engelsch Indië heet dan het groote westelijk deel van het vaste land van Indië. Die algemeene naam moet u echter niet doen denken, dat het, even als China, een land is, door één volk bewoond. 't Is in niet minder dan 35 staten verdeeld en er worden wel 30 onderscheidene talen gesproken, die wel aan elkander verwant zijn, maar toch niet minder verschillen

dan het Fransch, Engelsch, Duitsch en Hollandsch onderling. Die uitgestrekte landen zijn voor het grootste gedeelte aan Engeland onderworpen, gij hoort daarvan straks meer. Zij zijn door verschillende volken bewoond, maar de meesten, meer dan 100 millioen behooren tot de Hindoe's, met welken naam zij dan ook meest genoemd worden. In godsdienst-gebruiken hebben zij veel gemeenschappelijks. Zij zijn heidenen en hunne godsdienststelsels zijn zoo duister en verward, dat het schier onmogelijk is er een klaar denkbeeld zich van te maken. Het hoogste Wezen wordt door hen voorgesteld als Brahma, Schepper, Sciva, Verwoester en Wischnoe, Behoeder, maar zij leeren van dien God ontelbare mensch-ordingen, zoodat hunne goden tot in het oneindige zich vermenigvuldigen. Al moge dan het denkbeeld van een opperbestuurder daaraan ten grondslag liggen en in de leer van BOEDDHA, die eenige eeuwen voor CHRISTUS als hervormer der verontreinigde Brahminenleer schijnt opgetreden te zijn, veel goeds worden gevonden, in de werkelijkheid heerscht in Indië het veelgondom met al de ellende daarvan. Om nu beide van die ellende en van de moeilijkheden die er juist in hunne godsdienst voor de aanneming des christendoms zijn gelegen, eenig denkbeeld te geven ga ik eenige hunner godsdienst-gebruiken en de

onder hen heerschende verdeeling in kasten u beschrijven.

De Hindoe's worden dikwijls als beschaafde heidenen voorgesteld, maar mogen zij meer letterkunde en beschaving hebben dan de Siamezen en Birmanen, van wie wij onlangs hoorden, dat het er in andere opzichten niet minder treurig gesteld is, zal een nadere kennismaking met de wijze, waarop zij kinderen, kranken, oude menschen en weduwen behandelen, met hunne Jaggernaut- en slingerfeesten ons leeren, 't welk alles duizende jaren en tot voor weinige alzoo bij hen gevonden werd.

Even als de Chinezen hebben zij weinig met dochters op. Deze worden dan ook bij duizenden te vondeling gelegd of vermoord, in heilige stroommen, 't liefst in de grootsche Ganges, eene rivier, die gewoonlijk een uur, op sommige plaatsen vier uur breed is, verdronken. Ook kan men er aan de oevers dier rivier oude menschen en kranken vinden die door hunne naastbestaanden met digt gestopten neus, oogen en ooren daar worden neergelegd, waarmede deze nog wel meenen een godsdienstpligt te vervullen.

Niet minder wreed zijn de Saties of weduwen-verbrandingen. Sati beteekent reine, deugdzame vrouw. Naar Hindoe-begrippen verdient slechts die vrouw dien naam, die bij het sterven van haren echtge-

moot in den dood hem volgt. De Hindoe's begraven hunne lijken niet als wij, maar verbranden ze en elke trouwe gade in Indië stortte zich vroeger levend in de vlammen, die het lijk haars echtgenoots moesten verteeren. Meer dan 30.000 offers jaarlijks eischte tot voor nog niet langen tijd dat vreeselijk gebruik.

Welk eene godsdienst, zegt gij en gij herhaalt het met diep medelijden met die ongelukkigen, als gij van hunne Jaggernaut- en slingerfeesten hoort. Dschagganatha of zoo als de Engelschen zeggen, Jaggernaut is een afgod, die op vele plaatsen in Indië vereerd wordt. Zijn meest beroemde tempel staat in de stad naar hem genoemd in de provincie Orissa op de oostkust van Hindostan. Die tempel is prachtig gebouwd en daarin bevindt zich een beeld van den afgod, dat tweemaal 's jaars op een wagen werd rondgereden. Duizenden van pelgrims uit alle oorden van Indië, die soms twee maanden en langer op reis waren, begaven zich dan derwaarts om voor den afgod neder te knielen, velen, om zich door zijnen wagen te laten verpletteren. Op die feesten toch, deze en andere gebruiken zijn thans gelukkig door de Engelschen afgeschaft, wierpen zij zich voor de zware raderen van den wagen om er, mannen zoowel als vrouwen, op eene vreeselijke wijze door verpletterd te worden.

Ook nog een ander feest heb ik u genoemd, waarbij niet minder afgrijselijke dingen voorvielen. 't Is het zoogenaamde haken- of slingerfeest. Eene paal wordt daarbij in den grond gezet, met een dwarsbalk daarover, waaraan een touw is vastgemaakt en dan laten die godsdienst-ijveraars twee ijzeren haken zich in den rug slaan en worden zoo rondgeslingerd onder het gejubel der hun godsdienstzin bewonderende menigte (1).

Maar reeds genoeg van die gruwelen. Ook al leefde in uw hart de overtuiging nog niet dat allen heidenen het Evangelie gepredikt moet worden, deze althans, zegt gij, hebben dringende behoeften aan de zegeningen des christendoms. Men tracht ze hun te brengen. Maar helaas! in hun eigen godsdienststelsel is nog eene gewoonte, die bij hen meer nog dan bij andere volken de aan-neming van het christendom in den weg staat: hunne verdeeling in kasten. Eene flauwe gelijkenis heeft dit met ons verschil in standen. Een flauwe, zeg ik, want er is bij ons niet zulk een afstand tusschen den koning en den geringsten burger als bij de Hindoe's tusschen de leden van

---

(1) Zie de afbeelding van dit en meer andere gebruiken der Hindoe's op de Zending's-prentenkaart en de meer uitvoerige beschrijving in het daarbij uitgegeven boekje «een nieuwe Zending'skaart» bl. 12-27.

de eene en andere kaste. Zalke kasten of standonderscheidingen zijn er wel honderd, waarvan de vier voornaamste zijn: de Brahminen of priesters, de Kschetria's of krijgslieden, de Waisia's of kooplieden en landbouwers en de Sudra's of handwerkslieden. Dan heeft men er nog, zoo als u ligt bekend is de Paria's, maar deze maken niet, zoo als men wel eens meent, de laagste kaste uit, maar 't zijn menschen zonder kaste, die om de een of andere reden hunne kaste verloren hebben en deze zijn de meest verachten onder hen.

't Is voor ons, die wel onderscheid in rang en stand kennen, maar onder wie aan 't avondmaal b. v. de koning met den handwerksman aan een disch zich schaart moeijelijk een juist denkbeeld van die kasten ons te vormen. Deze deelen de maatschappij in afdeelingen van wezens, die alleen de gedaante van menschen, maar anders niets gemeen hebben. Met leden van een andere en lagere kaste uit één schotel te eten, uit één beker te drinken, uit ééne bron water te putten, in dezelfde woning zamen te zitten, dat alles zijn dingen, die in Indië in 't gewoon leven tot de onmogelijkheden behooren. Vreeselijk trotsch zijn inzonderheid de Brahminen of Brahmanen, de leden der hoogste kaste, de goden der aarde zoo als zij zich gaarne laten noemen. Deze, hij gaat met opge-

heven hoofd zijn weg, terwijl alle andere kasten eerbiedig voor hem buigen. En de Paria, de verworpeling zonder kaste, wiens enkele aanblik den Brahmien zou ontheiligen, wijkt van verre in eene andere straat of verbergt zich, waar hij kan, als hij den God der aarde daarheen ziet gaan. In de heilige boeken der Hindoe's vindt men een menigte uitspraken die de heiligheid van den Brahmien leeren. 't Zal genoeg zijn deze ééne te noemen om u een denkbeeld te geven van het veeleischende en onregtvaardige dier uitspraken. »Brahminen, leest men er onder anderen in, moeten geëerd worden, zelfs als zij goddeloos en aan allerlei misdaden schuldig zijn, maar niet de Sudra, de laagste kaste, zelfs al was hij vrij van alle booze hartstogten. De koe, al eet zij soms vuile dingen, is beter dan het zwijn met zijn beste eigenschappen." En zulk een Brahmien nu wordt een Paria, dat is een verworpeling der maatschappij, als hij christen wordt. Roomsche zendelingen hebben vroeger in hunne gemeenten het kaste-onderscheid toegelaten, maar verre de meeste Protestanten het verworpen naar het woord van PAULUS, dat in CHRISTUS is noch Jood noch Griek, noch dienstbare noch vrije, noch man noch vrouw maar allen één zijn in Hem. (1) Maar daarvan is nu het

(1) Gal. III: 28.

gevolg, dat een Hindoe, die christen wordt, zijn kaste verliest en hij, dien dit treft niet slechts door zijn landgenooten, maar door zijn eigen kinderen gehaat, verafschuwd en vervolgd wordt. Al de teedere banden, die het hart van den vader aan het kind, van den echtgenoot aan zijne gade, van het kind aan zijn ouders binden, moeten verscheurd worden, wanneer een Hindoe zijn hart opent voor het geloof in CHRISTUS. Dit is de verschrikkelijke vesting, schreef voor vijftig jaar reeds WILLIAM CAREY, een man van wien wij straks meer zullen hooren, die de duivel hier opgeworpen heeft. (1)

B. Wanneer gij nu echter hoort, dat de landen, waar deze gewoonten heerschen; eerst voor een gedeelte, later hoe langer zoo meer onder eene christelijke regering zijn gekomen, dan zoudt gij ligt meenen, dat dit wel een krachtig middel zal geweest zijn om die vesting in te nemen. Maar helaas! neen. Wij komen thans aan het treurigst deel onzer beschouwing, de handelwijze, die jaren lang door de bestuurders der Oostindische Compagnie in Indië gevolgd is. 't Is treurig diepgezonden heidenen gade te slaan, maar nog treuriger, zoogenaamde christenen om vuil gewin zich bene-

(1) Zie het leven en werken van Dr. WILLIAM CAREY, door J. DOUWES JR., bl. 78.

den de heidenen te zien verlagen en dit hebben de Engelschen jaren lang gedaan. Maar voor dat ik u daarvan bewijzen geef, zij zijn er helaas! in overvloed, moet ik iets van den aard en de inrigting dier Compagnie u zeggen. (1). 't Was oorspronkelijk eene vereeniging tot bevordering van den handel. Evenals wij als leden en begunstigers van het zendeling-, het bijbelgenootschap ons vereenigen om te zamen te doen, wat een alleen niet kan, zoo vereenigden zich reeds vroeg menschen om te zamen handel te drijven. Zoo werd den laatsten December van het jaar 1600 door de toen regerende koningin van Engeland ELISABETH, eene vereeniging goedgekeurd, die later de O. I. Compagnie genoemd werd, aan welke het toegestaan werd, in alle landen voorbij de Kaap de Goede Hoop tot aan de zuidspits van Amerika, voor zoo ver zij niet reeds in het bezit van christelijke vorsten waren, alleen handel te drijven en daar ook land en ander eigendom zich te verwerven. Eerst kreeg zij een enkel vast punt in Indië, later een klein grondgebied, vervolgens gedurig meer en nadat in 1757 een beslissende veldslag door hare troepen, die zij van de Engelsche kroon had, geleverd was, kwam langzamerhand het heele uitgestrekte

---

(1) Het hier volgende is meest ontleend uit het Bazeler Missions-Magazin 1858, bl. 206 en volgg.

gebied van Hindostan voor het grootste gedeelte onder haar bestuur tot dat het voor weinige jaren (1858) aan de kroon van Engeland kwam.

De geschiedenis van de regering der O. I. Compagnie over Indië is een der treurigste, het christelijk gevoel meest beleedigende. Ik kan er u slechts enkele trekken van mededeelen, maar zij zullen genoeg zijn om u met weerzin te vervullen tegen de beginselen, waardoor hare bestuurders zich lieten leiden. Waar ik u daarvan iets ga zeggen, moet gij niet uit het oog verliezen, dat er door alle tijden henen enkele personen, ook beampten der Compagnie geweest zijn, die door betere, door waarlijk christelijke zich besturen lieten, maar dat de Compagnie zelf dezulke niet kende, heeft zij duidelijk getoond in de begunstiging der afgoderij eenerzijds en aan den anderen kant door hare vijandige houding tegen het christendom. 't Was eerst in het laatst van de vorige en het begin van deze eeuw, dat zij dit duidelijk toonde en er ook voor zich zelve bewust van werd. In Engeland toch was het in de achttiende eeuw, als in de meeste landen van Europa, wat het christendom betreft, treurig gesteld en de dure verplichting der christenen om mede te werken tot uitbreiding van het Godsrijk werd weinig gekend. Van daar dan ook,

dat toen in 1783 eene menigte bezwaren tegen de handelingen der Compagnie werden ingebracht, er onder deze geene waren over de verwaarlozing van de geestelijke belangen harer onderdanen. Wij willen dit daarom ook tot dien tijd toe niet hoog haar aanrekenen, maar treurig is het, dat toen in de laatste jaren dier eeuw in Engeland ijver ontwaakte voor de verkondiging des Evangelies ook in Indië, de Compagnie deed wat zij kon om dit tegen te houden. Ook voor ons land en voor ons volk is dit leerrijk, omdat er ook bij ons nog zijn, die het Evangelie in onze oost-indische bezittingen niet willen laten prediken, uit vrees dat wij daardoor eens die bezittingen zullen verliezen. Die vrees, wij spreken hier niet over hare gegrondheid, maar wel spreken wij het uit, dat al was zij nog zoo gegrond, wij daarom toch het Evangelie aan de Javanen willen gebragt hebben, omdat het heil van onsterfelijke zielen bij den christen meer wegen moet dan alle aardse schatten, die vrees, zeg ik, deed de bestuurders der O. I. Compagnie maatregelen nemen en bragt hen tot daden, waardoor zij, zoo als zij zeiden, huune onzijdigheid ten opzichte van de godsdienst wilden toonen, maar waardoor zij in der daad het heidendom begunstigten en het christendom tegenwerkten. Ten bewijze van het eerste strekken de

door hen ingevoerde belasting voor de pelgrims en hunne trouwe zorg voor de instandhouding der afgoderij. Wij hoorden daar straks van den tempel van Djaggernaut en van de vele bedevaartgangers derwaarts. Zulke heilige plaatsen zijn er in Indië vele, en nu bepaalde de regering, dat elke pelgrim een som gelds moest betalen, als hij zulk een tempel bezocht. Zij deed dit niet om die pelgrimstogten tegen te werken, want openlijk gaf zij hare blijdschap te kennen, toen de belastingen daarvan jaarlijks meer opbragten, en door dit te doen, bragt zij de heidenen in den waan, alsof zij zelf daarin iets godsdienstigs zag. Verder nam zij de zorg voor de afgoden op zich. Zij trok de rijke bezittingen der tempels aan zich en nam daartegen de verpligting op zich voor de afgoden te zorgen, en hield dan naauwkeurig rekening van ontvangst en uitgaaf, waarop dan posten voorkwamen als deze: voor de tafel van den afgod, zooveel; voor zijne kleeding, zooveel; voor zijne olifanten en paarden, zooveel. Zij zorgde er voor, dat de tempels niet vervielen, maar bouwde ze op en bragt zoo heidensche feesten, die reeds in verval waren, weder tot vroeger aanzien en luister. In tijden van droogte geschiedde het vaak, dat de regering aan hare beambten bevel gaf, Brahminen aan te stellen en te be-

zoldigen, die den afgod om regen vroegen, en toen zij bezit nam van de landstreek Orissa, waarin de beroemde tempel van Jaggernaut was, deed zij het niet, voor dat zij plegtig den priester aan hem had laten vragen of dit zijne goedkeuring wegdroeg, na vooraf wel gezorgd te hebben, dat die priester den god een toestemmend antwoord liet geven. Niet minder eerbied toonde zij voor de goden des lands op een jaarlijksch feest, waarbij het onder de Hindoe's gewoonte is, dat ieder het werktuig aanbidt, waardoor hij zijn onderhoud heeft, de landbouwer b. v. zijn ploeg, de smid zijn aanbeeld. Op dit feest werden niet slechts onder het oog der regering, maar volgens hare verordening in de handelshuizen der Compagnie de rekenboeken en andere documenten netjes in orde gelegd en met behoorlijke plegtigheid aangebeden. Het zal wel geen betoog behoeven, dat zulk eene openlijke begunstiging der afgoderij nadeel deed aan het werk der zendelingen. »Als Jaggernaut geen god is, waarom geeft de regering dan geld voor hem uit?» »Als de regering Jaggernaut niet verlaat, hoe kunt gij verwachten dat ik het doen zal?» Zoo hoorden de zendelingen gedurig zich tegenwerpen, als zij den Hindoe's zeiden, dat zij van deze ijdele dingen zich zouden bekeeren tot den levenden God. En

ziet! niet genoeg was het die regering de afgoederij alzoo te begunstigen, zij werkte daarbij de prediking des Evangelies tegen, eerst openlijk, later toen dit niet meer mogelijk was, in 't geheim. Toen er voor het eerst in het laatst van de vorige eeuw zendelingen begonnen te komen en er een besluit moest genomen worden omtrent hunne al of niet toelating, verhieven zich in de daartoe belegde vergadering te Londen stemmen, die niet schroomden dingen te zeggen als deze: »ik zag liever een bende duivels in Indië, dan een bende zendelingen. De uitzending van Evangelieboden in onze oostelijke bezittingen is het dolste, buitensporigste, kostbaarste, onverantwoordelijkste plan dat ooit door een dweeper is uitgedacht. Zulk een plan is verderfelijk, onstaatkundig, onnut, onheilbrengend, gevaarlijk, onvruchtbaar, phantastiesch." Naar die beginselen werd dan ook trouw gehandeld. Tot in 1813 werd geen zending in Britsch-Indië toegelaten, en die er kwamen werd aanstonds aangezegd, dat zij het land moesten verlaten, zoo als nog in 1812 plaats had met ADONIRAM JUDSON, die toen zoo als wij vroeger hoorden (1), naar de Birmanen ging. Van 1813 af aan moest de openlijke tegenstand ophouden; de regering werd gedwongen zendelingen

(1) Zie het vorige Stukje, blz. 15.

den vrijen toegang te geven, maar waar zij kon, bleef zij hen tegenwerken. Wel waren er, Gode zij dank! ook in Indië mannen, beambten der regering, die God meer gehoorzaamden dan de menschen. Een NELSON en MAITLAND verdienen als zoodanig genoemd te worden. Nadat in 1833 besloten was door het Engelsch Parlement, dat alle openlijke begunstiging van afgoderij moest ophouden, maar de regering der Compagnie tegenbevelen naar Indië had gezonden, weigerde een bekeerde Hindoe bij gelegenheid van eene processie als trommelslager de trom te slaan tot eere van den god. Hij werd veroordeeld en zijn vonnis aan genoemden MAITLAND ter bekrachtiging aangeboden. Deze weigerde te teekenen en schreef naar Londen, dat indien zulke handelingen nog langer in den geest der Compagnie waren, hij om zijn ontslag verzocht. Het werd te Londen aangenomen. MAITLAND nu had een jaarlijksch inkomen van 180,000 gulden in Indië, maar als MOZES verkoos hij liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor eenen tijd de genieting der zonde te hebben (Hebr. 11: 25).

Voor eenen tijd! De genietingen der zonde zijn maar voor eenen tijd. Treffend is dit ook aan de O. I. Compagnie, die beheerscheres van koningrijken, gebleken. Niet alleen dat er voor

eenige jaren (1857) een vreeselijke opstand in Indië is uitgebarsten, niet onder het volk, waaronder de zendelingen werkten, maar onder de inlandsche soldaten, tot wie nooit een zending spreken mogt, een opstand die het geheele gebouw harer grootheid op zijn grondzuilen deed wankelen, maar toen die opstand gedempt was, is de regering over Indië, dien vroeger zoo magtigen kooplieden ontnomen, en is Indië aan de Engelsche kroon gekomen. Zoo nam hunne grootheid een einde en inmiddels nam het door hen verdrukte en tegengewerkte christendom toe in grootte en kracht.

C. Daarvan wil ik u ten slotte nog iets gaan verhalen. Wij vinden er treffende bewijzen in hoe God niettegenstaande de tegenwerking en vijandschap der menschen zijn rijk deed komen. Reeds is het meer dan 150 jaar geleden, dat de eerste arbeiders daarvoor er kwamen. 't Was in den tijd, dat door SPENER en FRANCKE een nieuw krachtig leven in de in sluimering verzonken kerk in Duitschland was gaan ontwaken, en nit de merkwaardige stichting van FRANCKE te Halle gingen de eerste zendelingen ZIEGENBALG en PLÜTSCHOW in 1705 naar Indië. Ook de Denen hadden daar eene bezitting op de oostkust van Hindostan, Tranquebar geheeten, en de toenmalige koning van Denemarken,

FREDERIK IV, meer dan de bestuurders der O. I. Compagnie op het heil zijner heidensche onderdanen bedacht, zorgde er voor dat er Evangelieboden tot hen kwamen. ZIEGENBALG en later FRIEDRICH SCHWARZ, de laatste van 1749-98, dus bijna vijftig jaar, hebben met grooten zegen daar gewerkt, terwijl de berigten, door hen naar Europa gezonden, bij velen ijver voor de toen helaas! nieuwe zendingzaak deed ontwaken. Nog was die ijver echter niet aanhoudend. Wederom kwam er voor honderd jaar een geest van on geloof over Engeland, Frankrijk, Duitschland, en hoewel er te Halle geld in overvloed was voor de zending te Tranquebar, het ontbrak aan mannen, gewillig om derwaarts te gaan. »Een nieuwe, bekwame zendeling zou ons tot grooten troost en hulp zijn,» schreef in 1793 een der zendelingen van Tranquebar naar Halle, »vindt men echter geen regt geschikte, zoo late men ons liever uitsterven.»

Zoo begon daar door gebrek aan bekwame en gewillige arbeiders de eerst zoo veel belovende zending te kwijnen. Maar ziet, juist in datzelfde jaar 1793, toen die zendeling meende, dat hun arbeid ijdel zou worden, ging er een schip uit Engeland onder zeil naar Indië, met den man aan boord, dien wij den grondlegger noemen kunnen

van de thans zoo belangrijke en rijkgezegende zendingen in Indië. WILLIAM CAREY is zijn naam (1). Vroeger was hij schoenmaker geweest, maar later zeide hij dit ambacht vaarwel, en nadat hij de groote kerk in Engeland had verlaten, werd hij eerst lid, later predikant van een baptisten, d. w. z. doopsgezinde gemeente. Als zoodanig hield hij den 2^{den} October 1792 in Engeland een zendingrede, die hij in deze twee vermaningen uitsprak: »Verwacht iets groots van God; onderneemt iets groots voor God". Die rede maakte diepen indruk. Denzelfden avond werd besloten tot oprigting van het Baptisten-Zendinggenootschap, dat tegenwoordig jaarlijks eene ontvangst heeft van meer dan 300,000 gulden. Had het woord van CAREY aanleiding tot die stichting gegeven, zelf voegde hij bij het woord de daad en vertrok reeds het volgend jaar als eerste zendeling van het jeugdige genootschap naar Indië. Als zoodanig was het hem echter niet vergund in Engelsch-Indië te wonen; maar hij werd er opzigter van eene indigo-fabriek en kon reeds in die betrekking veel nut stichten. Dit duurde tot 1799. In dat

---

(1) Wie meer omtrent hem en zijn werk wil weten, leze het vroeger reeds aangehaalde werkje van DOUWES: »Het leven van Dr. WILLIAM CAREY, Evangeliebode onder de heidenen in Bengalen". Groningen, bij J. B. WOLTERS, 1856.

jaar zond het genootschap vier nieuwe zendelingen uit. Reeds had CAREY alles tot hunne ontvangst in gereedheid gebragt, maar naauwelijks waren zij te Calcutta, de grootste stad in het noorden van Indië aangekomen, of de gouverneur-generaal beval, dat zij aanstonds weder vertrekken zouden. Zij vlugten toen naar Serampore, zes uren van daar, dat toen mede eene Deensche bezitting was. De Engelsche gouverneur eischte onmiddelijk van den Deenschen, dat hij hen zou laten vertrekken. Deze weigerde dit echter bepaald en schreef, dat als de Compagnie met geweld er op bleef aandringen, hij de Deensche vlag zou intrekken en de beslissing aan de wederzijdsche regeringen in Europa overlaten. Dit mannelijk, christelijk gedrag was oorzaak, dat de zendelingen in Indië bleven, maar te Serampore onder Deensche bescherming. CAREY, die hen te vergeefs bij zich verwachtte, voegde zich nu bij hen en de grondslag was gelegd tot de latere, meer belangrijke zendingen in Indië. Intusschen was er van 1793 af met de Compagnie reeds eene groote verandering gekomen. Weigerde zij voortdurend eigenlijke zendelingen in hare bezittingen toe te laten, zij moest van dien tijd af toestaan, dat er meer Engelsche predikers voor de in Indië wonende Engelschen kwamen, en onder deze waren voor-

treffelijke mannen, inzonderheid een BUCHANAN, die de christenen in het moederland met den waren toestand in Indië bekend maakte. Deze BUCHANAN was ook het middel om CAREY later als hoogleeraar te Calcutta te doen aanstellen. Daar heeft hij tot aan zijn dood in 1834 zegenrijk gewerkt, vooral door vertalingen der heilige Schrift in onderscheidene Indische talen, zoo dat het hem met zijne vrienden in den loop van 25 jaar mogt gelukken, met inlandsche medehelpers, grootere of kleinere gedeelten van het Oude en Nieuwe Testament in veertig verschillende talen en tongvallen over te brengen.

En die Bijbels en Testamenten konden, Gode zij dank! gebruikt worden. Zoo als ik u verhaalde werd de Compagnie in het jaar 1813 genoodzaakt aan zendelingen vrijen toegang in Indië te geven en velen maakten daarvan gretig gebruik. Nog meer verandering kwam er twintig jaren later toen de openlijke begunstiging der afgoderij werd verboden, en inmiddels ontkiemde en wies het op vele plaatsen uitgestrooide zaad. In 1852 waren er in Indië niet minder dan 443 zendelingen en 698 inlandsche helpers, uitgezonden en ondersteund door 22 verschillende genootschappen. Veel was er in dien tijd reeds veranderd en verbeterd. Inzonderheid heeft een gouverneur, WILLIAM BENTINCK,

daarvoor veel gedaan. Hij verbood de Saties- of weduwen-verbrandingen en de zelfopofferingen onder den wagen van Djaggernaut. Later werd ook het haken- of slingerfeest verboden en nadat werkelijk de ondersteuning der afgodendienst van regeringswege had opgehouden, raakte zij op vele plaatsen in verval. Inmiddels predikten de zendelingen alom de blijde boodschap des Evangelies en zochten vooral door oprigting van christelijke scholen op het opkomend geslacht te werken. Zoo bloeiden de zendingen in Indië, tot dat voor eenige jaren (1857) een geweldige storm over vele losbrak. Toen raakten namelijk in het noorden vele inlandsche troepen aan het muiten. Vele Europeanen werden vermoord en onder deze ook elf zendelingen, terwijl de schade door onderscheidene genootschappen geleden op meer dan achtmaal honderd duizend gulden begroot werd. Later is echter ook hier gebleken, dat wat de menschen schade achten, soms groote winst is. Zoo als ik u reeds verhaalde gaf diezelfde opstand aanleiding dat er groote verandering kwam in de regering van Engelsch-Indië. Overal werd daarbij in Engeland de belangstelling in het lot van dat land opgewekt en wel bij velen ook die christelijke belangstelling, die van den Heer geleerd heeft, kwaad met goed te vergelden. Nooit waren de inkomsten der Engel-

gelsche en Amerikaansche genootschappen zoo groot als in de jaren na den opstand en duizende gulden werden geschonken vooral met het oog op Indië. Ook moeten wij de verwoestingen van dien opstand niet te groot ons denken. Indië is geen land als Nederland maar grooter dan de helft van Europa en terwijl in het noorden de opstand woedde bleef het in het zuiden rustig en daar zijn juist de meest gezegende zendingen. Veel zou ik u nog van deze en andere, op het vaste land van Indië en op het in de nabijheid daarvan gelegen eiland Ceilon kunnen verhalen, veel ook van den arbeid van dezen of genen zendeling daar, van een LACROIX b. v. eens met drie anderen door ons Nederlandsch Zendelinggenootschap uitgezonden, toen ook Nederland nog bezittingen daar had en tot aan zijn dood in vriendschappelijke betrekking tot ons genootschap gebleven (1), maar ik mag aan dit stukje niet meer uitgebreidheid geven en moet bij het zeer algemeene mij bepalen. Waar het bij dezen of genen den lust heeft opgewekt meer van den belangrijken arbeid op dit zoo zeer belangrijke deel van den akker te weten, kan hij hetzij in de maandberigten van ons genootschap, hetzij elders meer

---

(1) Zie over hem o. a. Maandberigt van het Nederlandsch Zendelinggenootschap 1860 n°. 4.

daarvan vinden. (1) Voor wij er nu afscheid van nemen, nog een enkele blik op 't voorleden en het heden.

Toen voor nog geen zeventig jaar CAREY de kust van Bengalen betrad met de boodschap des Evangelies, heerschte de afgoderij nog in volle kracht door gansch Indië. Met uitzondering van de zes of zeven Deensche en Duitsche zendelingen in het zuiden, was Indië slechts een groote woestenij van ontzettende geestelijke ellende.

Die eenzame bode van CHRISTUS kruis, die de vlakte van Bengalen doortrok, die zes, zeven trouwe mannen, die aan de kust van Tranquebar zielen voor den Heer zochten te winnen, zijn thans tot een schare van meer dan 500 zendelingen geworden (2), uitgezonden door bijna al de kerken der Evangelische christenheid. Vijftienhonderd inlandsche helpers ondersteunen hen in de prediking van CHRISTUS, den gekruisigde, onder hunne landgenooten. Reeds meer dan tweehonderd duizend zijn verlost uit de duisternis en ellende der afgoderij. De afgods-feesten worden met steeds minder luster gevierd. Geen enkelen nieuwen tempel, maar wel

(1) Zie o. a. Maandberigt 1858, n°. 2, 12. 1859, n°. 5. 1860, n°. 4, 6. 1861, n°. 7, 10. 1864, n°. 7. 1865, n°. 6.

(2) Opgave van 1862. Zie Bazeler Missions-Magazin, 1863 bl. 181.

vele oude vervallene, zag er voor eenige jaren een reiziger. De Brahminen gevoelen het, dat zij tegen een vijand strijden, die hun te magtig is en het koningrijk des Heeren breidt er zich uit van dag tot dag. Wat dunkt u? had WILLIAM CAREY ongelijk, toen hij zeide: »Verwacht iets groots van God.» Vergeten wij niet, dat hij er bijvoegde: »Onderneemt iets groots voor God.»

ERRATUM.

In het vorige Stukje staat, blz. 5, 6 en 12, *Assam*. Hiervoor moet gelezen worden *Anam*, zoo als het derde onafhankelijk rijk van Achter-Indië genoemd wordt.

7 2157754

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

METAPHOR

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.